Xalq qəzeti .- 2025.- 6 iyul (№ 136).- S.12.

Müqəddəs məkanlarımız

Gəncə "İmamzadə"si – inanc, iman və ehtiram abidəsi

Təbiətin və zamanın zərbələri onu Yer üzündən silə bilməyib

Yəqin, çoxları bilmir: Gəncədəki İmamzadə dini kompleksi keçmiş ittifaqda yeganə dini məbəd olub ki, onun ziyarətinə hökumət rəsmi icazə verib. Halbuki oxşar məbədlər, ziyarətgahlar SSRİ-də, eləcə də Azərbaycanın özündə az olmayıb.

İmamzadə dini kompleksindən söhbət açmağımız təsadüfi deyil. Məsələ bundadır ki, hər gün minlərlə dini etiqad sahibi bu ziyarətgaha üz tutur, ibadət edir, keçmişi xatırlayır, şəhidlərimizin ruhuna dualar oxuyur. Dini bayramlarda bura daha çox adam gəlir. Aşura günündə isə, üstəlik, xeyli adam soydaşlarımızın şəfa tapması üçün könüllü donor olur. Bu gün yenidən Məhərrəm ayının 10-cu günü olan Aşuradır.

Gəncəbasarda bu günə İslam tarixinə "Kərbəla müsibəti" adı ilə düşmüş faciə ilə bağlı "Qətl günü" də deyirlər. Bu, hicri təqvimi ilə 61-ci (680-ci il) ilin həmin günündə Məhəmməd (s) Peyğəmbərin nəvəsi Hüseyn ibn Əli və onun tərəfdarlarının xəlifə I Yezid tərəfindən öldürülməsindən qaynaqlanır.

İslamşünaslar bildirirlər ki, İmam Hüseyn xəlifəliyi I Yeziddən öz nəslinə qaytarmaq istəyib. Hakimiyyəti əlində saxlamaq istəyən Yezid isə 4 min 500 nəfərlik qoşunla İraqın Kufə şəhərində, Kərbəla çölündə İmam Hüseyni 72 nəfər tərəfdarı və ailə üzvləri ilə birlikdə qətlə yetirdib.

Aşura günü Gəncədə minlərlə insan İmamzadə kompleksinə toplaşır. Ziyarətgahın ətrafında ehsan çadırları qurulur. Şəhərin müxtəlif yaşayış massivlərindən ziyarətçilərin "İmamzadə"yə daşınması üçün pulsuz nəqliyyat vasitələri təşkil edilir.

13 əsrdir ki, Gəncə bu müsibətə yas tutur, qatilləri lənətləyir. "İmamzadə" Gəncə, ölkəmizdə və İslam aləmində yaxşı tanınan bir ünvandır.

İmam Hüseyn qətliamından sonra da Peyğəmbər nəsli Ərəbistanda, İraqda, İranda və Azərbaycanda təqib olunub. 5-ci imam Məhəmməd Bağırın övladı şahzadə İbrahim isə Gəncədə qətlə yetirilib. Xalq onun məzarını ziyarətgaha çevirib. Aşura günlərində isə bu cinayətlərə etirazını bildirib.

"İmamzadə" türbəsinin VIII əsrdə inşa edildiyi ehtimal edilir. Abidə 1139-cu il zəlzələsində dağılıb. XIII əsrdə monqol hücumları və 1235-ci ildə daha bir güclü zəlzələ bu yerdən təsirsiz ötüşməyib. Nəticədə şəhərdə XII və XIII əsrə aid heç bir abidə qalmayıb.

Bu fəlakətlərdən sonra Azərbaycanda böyük canlanma baş verib. XIII - XIV əsrlərdə memarlıq-inşaat işləri yenidən inkişaf edib. Həmin dövrdə Bərdə, Naxçıvan, Təbriz və digər şəhərlərdə türbələr və digər memarlıq abidələri inşa edilib. Elə indiki "İmamzadə" də o zamanlar inşa edilib. 1336-cı ildə Səmərqənddə ucaldılan "Şahi Zində" türbəsi ilə "İmamzadə" memarlıq xüsusiyyətləri, inşaat texnikası, gümbəzi, üzərindəki yazı və bəzəkləri ilə bir-birinə çox oxşayır. Buna görə "İmamzadə" türbəsinin də həmin dövrdə inşa edilməsi söylənilir. Sonrakı dövrlərdə türbədə dəfələrlə yenidənqurma işləri aparılıb, kompleks genişləndirilib.

"İmamzadə" tarixi memarlıq kompleksidir, Azərbaycan tarixinin ayrılmaz bir incisidir. Bu abidə müxtəlif vaxtlarda xeyriyyəçilərin, gəncəlilərin dediyi kimi, "yaxşı kişi"lərin hesabına yaşayıb, qorunub saxlanıb, dəfələrlə təmir-bərpa işləri aparılıb. Amma qədim şəhərdə hamı bu fikirdədir ki, ona ən böyük həyatı Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev verib. İndi bu kompleksə heyranlıqla baxmamaq mümkün deyil. Tarixiliyi qorunmaqla, tamamilə yeni bir görkəm verilməsi bu yerləri cənnətə döndərib.

Gəncə, "İmamzadə"si, Nizami Gəncəvisi, Cavad Xanı, Karvansarası, qədim çinarları ilə Gəncədir. İndiki nəsillər bunu unutmur. Gəncənin tarixi keçmişinə həssas yanaşanları qədirbilənliyi ilə yaşadırlar.

Hamlet QASIMOV,
XQ-nin bölgə müxbiri

Gəncə şəhəri